

Law; Cross-disciplinary areas of the above related topics.

ASPECTE ALE DEVENIRII PERSONALITĂȚII INFRACTORULUI

Psychologist Mr(r) TIHAN EUSEBIU

Concepte cheie: infractor, personalitate, structură, curente, orientări, biologie, psihologie, sociologie, psihiatrie, criminologie

Abstract: In our study we try to operate with some concepts as desire, emotional states, aptitudes, characterial features. All of this are the clues in the defining the personality. In the criminology science, starting at this, the experts try to capture the psychological profile of the offender. The few paragraph who define our contribution at this conferece is the part from deep study about the personality of offender.

Pornind de la faptul că infracționalitatea este un fenomen în esență social și că el se compune din totalitatea infracțiunilor înfăptuite într-un timp și într-un spațiu determinat, nu trebuie să trecem cu vederea faptul că în spatele acestei totalități stau oameni reali cu dorințe, trebuințe, trăiri emoționale, temperamente, aptitudini și trăsături caracteriale, într-un cuvânt – indivizi cu personalități bine conturate. Astfel, nu este de mirare că atenția specialiștilor din domeniul criminalității s-a concentrat asupra personalității infractorului, acesta fiind de fapt obiectul principal al studiilor de criminologie, de psihiatrie, psihologie sau de sociologie a infracționalității. Pe de altă parte, în ultimele decenii se remarcă eforturile ce se fac pentru a-l privi pe infractor în dinamica devenirii sale, renunțându-se la viziunile statice și simpliste care îl considerau ca pe un individ fie doar cu dereglări biologice sau psihologice, fie doar cu defecte sau insuficiențe ale componentei sociale a personalității. Astăzi, se conturează din ce în ce mai mult tendința de a ține seama de un complex de factori care îl fac pe individ să ajungă infractor, de modalitățile specifice prin care se ajunge la actul infracțional și de rolul victimei în cadrul acestui proces.

Curente și orientări în abordarea personalității infractorului.

Odată cu finele secolului au apărut o serie de curente și orientări care au căutat să confere o explicație științifică personalității infractorului. Acestea au încercat să reliefeze elementele definitorii care deosebesc personalitatea infractorului de cea a cetățeanului onorabil. Chiar dacă aceste curente și orientări prezintă puternice note de simplism și unilateralitate ele merită a fi enumerate datorită unor aspecte valoroase de care se poate ține seama în activitatea de prevenire și combatere a infracționalității.

Biologismul, este curentul care a generat cele mai aprige controverse și care a dat naștere în continuare la o multitudine de orientări. În linii generale biologismul consideră că infractorul este rezultatul unor dereglări biologice care sunt fie de natură ereditară (moștenite), fie sunt dobândite pe parcursul vieții. printre cele mai interesante orientări biologiste reținem: orientarea anatomică, cea fiziologică și cea genetică.

Orientarea anatomică arată că infractorii au comparativ cu neinfractorii, o serie de particularități de natură anatomică care pot fi identificate cu ușurință. De exemplu, Lombroso¹ consideră că:

- individul înclinat spre viol ar avea urechile mari, capul turtit, ochii oblici și apropiați...;
- hoțul ar putea fi recunoscut după accentuata mobilitate a feței și a mâinilor, ochii mici și neliniștiți, fruntea îngustă și înclinată...;

¹ P. Bouzat, J. Piaget, *Droit penal et de criminologie*: vol III, Paris, 1963, pag175.

- ucigașul s-ar caracteriza prin îngustimea craniului, lungimea maxilarelor și prin proeminențele pomelilor obrazilor.

Orientarea fiziologică relevă îndeosebi rolul direct sau indirect al glandelor și hormonilor în declanșarea și funcționarea instinctelor și afectivității care, la rândul lor, ar avea influență directă asupra infracționalității.

Orientarea genetică consideră că elementul determinant în structura personalității infractorului l-ar constitui dereglările genetice, aberațiile cromozomiale. Astfel, semnul că o persoană va deveni sau nu infractor s-ar găsi înscris în codul ei genetic.

Biologismului și orientărilor sale li se reproșează, pe drept cuvânt, faptul că reduc deosebirea dintre infractori și neinfractori la factori biologici, că susțin în ultimă instanță existența unor personalități care ar avea înscrise fie pe fizionomie fie în secreția sistemului endocrin ori în programul genetic semnele infracționalității. Pe de altă parte, cu toate perspectivele pe care le deschid, orientarea fiziologică și mai ales cea genetică rămân încă la stadiul de ipoteze în explicarea personalității infractorului.

Curentul psihiatric arată că infractorii s-ar deosebi de neinfractori prin faptul că primii ar fi bolnavi psihici. Și acest curent privește în manieră unilaterală personalitatea infractorului, explicând esența acesteia printr-un factor de natură patologică. Argumentele care se aduc în combaterea acestui curent sunt următoarele:

- chiar psihiatrii însăși au greutăți în stabilirea cu exactitate a limitei care desparte normalitatea de patologic;
- ponderea bolnavilor mentali în totalul populației infractoare este redusă;
- nu toți cei care au tulburări de natură psihiatrică devin infractori.

Curentul psihologizant, consideră că infractorii s-ar deosebi de neinfractori prin faptul că procesele, activitățile și însușirile lor psihice ar fi insuficient dezvoltate sau că ele ar funcționa defectuos. O greșeală importantă a celor ce susțin această concepție constă în aceea că limitează esența personalității infractorului doar la coordonata sa psihologică, uitând că atributul oricărei personalități umane – așadar și a infractorului – este o rezultată specifică influențelor mediului social asupra individului¹.

Curentul sociologizant, pune un accent exagerat pe rolul factorilor obiectivi, considerând că factorii socio-economici sunt singurii cu relevanță pentru ca un individ să devină sau nu infractor. Din cadrul acestui curent – și acesta unilateral – se detașează orientarea interacționalismului social² care îl consideră pe infractor ca rezultat al etichetării și stigantizării realizate de anumite grupuri sociale, acestea selecționându-i pe infractori din ansamblul populației. Astfel, se ajunge la concluzia că personalitatea individului nu ar fi decât un simplu instrument al acțiunii factorilor sociali, care, în mod nemijlocit, i-ar împinge pe unii indivizi spre infracționalitate. Dacă lucrurile ar sta așa, atunci nu s-ar putea explica situațiile în care dintr-un grup de indivizi supuși acelorași condiționări și influențări sociale unii devin infractori iar ceilalți nu.

Față de curentele și orientările enumerate putem cu ușurință să concluzionăm că:

- ele pun un accent exagerat pe una din componentele personalității umane – biologică, psihologică, socială;
- consideră că infractorul s-ar deosebi de neinfractor prin funcționarea defectoasă, carențială a uneia din coordonatele esențiale ale personalității sale.

¹ Dictionar de psihologie socială. ESE, București, 1981, pag.188.

² Les grandes tendances de la criminologie contemporaine. Vol.I, Belgrade, 1980, pag.31-37

La aceste puncte de vedere unilaterale trebuie să comentăm că, factorii biologici devin dimensiuni cu semnificație criminogenă numai prin integrarea lor dinamică în contextul vieții și activităților sociale. La rândul ei, componenta socială a personalității este impregnată de notele individualității biologice și psihologice, personalitatea infractorului nefiind decât un proces de interacțiune dintre planul biologic, psihologic și social.

Personalitatea infractorului este în cele din urmă rezultatul factorilor subiectivi și obiectivi ce își au originea în eșecul proceselor de socializare și de integrare socială.

Bibliografie:

1. P. Bouzat, J.Piaget, *Droit penal et de criminologie*: vol III, Paris, 1963, pag.175.
2. *Dictionar de psihologie socială*. ESE, București, 1981, pag.188.
3. *Les grandes tendances de la criminologie contemporaine*. Vol.I, Belgrade, 1980, pag.31-37